

PLIVATI U MONSUNSKOM MORU

Šajem Selvaduraj

Prevela
Branislava Radević-Stojiljković

Laguna

Naslov originala

Shyam Selvadurai

SWIMMING IN THE MONSOON SEA

Copyright © 2005 by Shyam Selvadurai published by
Tundra Books, Toronto, Canada and by Tundra Books of
Northern New York, Plattsburgh, U.S.A.

Excerpt from *Giovanni's Room* by James Baldwin © 1956
used with permission of The Estate of James Baldwin.

Translation Copyright © 2007 za srpsko izdanje, LAGUNA

Premda je radnja ovog romana izmišljena, on obiluje detaljima
mog srećnog detinjstva na Šri Lanki: da bih pohranio to doba
kao najveću dragocenost i na neki način se oprostio od njega.

S velikom ljubavlju posvećujem ovu knjigu svojim saputni-
cima kroz mladost: bratu Tinu, sestri Pnini i Revati.

IZJAVE ZAHVALNOSTI

Najpre i najviše zahvaljujem Keti Louinger, koja je bacila svoju srebrnu mrežu u nemirno monsunsko more mojih reči i izvukla ovaj roman. S ljubavlju, kao i uvek, zahvaljujem svome partneru Endruu Čempionu, koji me je svojim lektorskim savetima, razboritošću i ljubavlju vodio kroz pisanje ove knjige. Takođe veliko hvala Ketrin Buš, Džudi Fong Bejts i Rišiki Vilijams za neprocenjive savete u brojnim verzijama rukopisa. Mnogo hvala mome agentu Brusu Vestvudu na svoj njegovoj podršci; Nataši Dejnmen, koja je brižljivo i s naklonošću zastupala moje interese, kao i Su Tejt iz *Tundra Books* na besprekornoj lekturi. Finansijskom pomoći su me zadužile i državne institucije *Canada Council for the Arts*, *The Ontario Arts Council* i *Toronto Arts Council*.

Ali ljudi, nažalost, ne mogu da izmisle svoja životna sidrišta, svoje ljubavnike i prijatelje, kao što ne mogu da izmisle ni svoje roditelje. Njih život daje kao što ih i uzima, a životu je veoma teško reći Da.

Džejms Boldvin, *Đovanijeva soba*

ŠRI LANKA

1980.

1.

Ćutljiva Mina

Dospevši na najviši stepenik do terase, Amrit je na časak zastao i pogledao preko krovova u pravcu mora koje se videlo kroz lišće kokosovih palmi iz raznih vrtova što se nalaze između njegove kuće i plaže. Pod svetlošću svanuća, na krestama talasa javljali su se srebrni odsevi kao da neko na nebu otkriva džinovski nebeski fenjer, otvarajući mu jedan po jedan prorez. Sa okeana je dopirao i povetarac, donosio mu soli na usne. Amrit je obično, već po zvuku udaraca talasa po pesku, znao da li je plima ili oseka. Ali ovo je monsusko more koje, žestoko i divlje, nagriza plažu. Čak i kad je oseka, talasi se silno razbijaju o stenje koje ih zadržava i sprečava eroziju kopna.

Ptice u avijarijumu su primetile Amritovo prisustvo, i papigice su se, dok je prelazio preko terase, razgalamile očekujući da im je možda doneo hrane. Prethodne noći je besnela monsun-ska oluja, pa je morao da zaobilazi velike lokve kako bi stigao do avijarijuma. Pošto je ušao u sigurnosni deo, zatvorio je vrata i obazreo se oko sebe.

Oluja nije nanela nikakve štete avijarijumu. Vetar je oborio nekoliko činijica za hranu pa se semenje rasulo po podu, a samo je jedna prečka bila slomljena. Zanemarljiva šteta kad se uzme u obzir žestina oluje. Kuveni, mina, već je bila u zaklonjenom delu avijarijuma, gde drže vodu i hranu. Lepršala je krilima i s

vremena na vreme se brzo osvrtna u pravu šestougaonog dela za letenje kako bi držala papagaje podalje i prva okusila hrane koju im Amrit donosi. Kuveni, nazvana tako po ženskom demonu mitologije Šri Lanke, opaka je i pakosna tiranka, zapravo nepogodna za razmnožavanje. Pa ipak, Amrit nije mogao da prisili sebe da je izdvoji. Sviđali su mu se njena kuraž i gazdovanje. Jedino je žalio što ne govori. Poslednja četiri meseca, otkad su mu je doneli, trudio se da je navede da izgovori njegovo ime, ali ostala je nema. Sad se malo izmakao unazad pružajući joj prepolovljenu papaju koju je doneo i ponavljajući: „Amrit, Amrit“, stalno iznova, u nadi da će, ako je tako bude mamio, progovoriti iz besa ili očajanja. Ipak nije rekla ništa, samo je lepetala krilima o mrežu koja ih je razdvajala.

Ušao je uzdišući. Čim je spustio papaju na ivicu, Kuveni je doletela i počela da se sladi mesom voćke.

Sve dok mu nisu poklonili Kuveni, Amrit uopšte nije shvatao koliko su lepe mine. Ovde, u Kolombu, one su uobičajene kao vrane, pa nije na njih obraćao ni najmanje pažnje. Zbliživši se sa ovom, međutim, uvideo je kako su gizdave – kako im je svilena crna glavica, kako im je perje tople smeđe boje, a šije, grudi, kljun i noge zlatnožute, dok im je vrh repa snežnobeo.

Amrita iz sanjarenja prenuše glasovi iz vrta. Tetka Bandl i njena stara aja Džejn-nona raspravljale su o oštećenju na krovu iznad dnevne sobe, nastalom za vreme sinoćne oluje. Vetar je odneo nekoliko crepova i ostavio rupu koja je sad zjapila. Majstori za popravljanje krovova uvek su veoma zauzeti u vreme monsuna, pa su brinule hoće li morati da otkauž veliku rođendansku proslavu tetka Bandlinih kćeri koja treba da se održi sledećeg meseca.

Upravo su bile završile razgovor i tetka Bandl je pošla stepeništem na terasu. Dok su se njeni koraci približavali, Amrita preplavi talas zlovolje, koju je do tada uspevao da suzbije, noseći ga put tame sa kojom nije želao da se suoči.

„Amrite?“

Tetka Bandl je stajala na najvišem stepeniku i tražila ga pogledom po avijarijumu. Njeno punačko lice, obično veselo, bilo je ozbiljno i ukočeno bez šminke, a oči – što inače uvek iskre od smeha – behu bez sjaja i crvene od plača. Umesto uobičajenog saronga jarke boje i čipkane bluze, bila je obučena u običan beli sari, odeću žalosti. Nije bilo zlatnog pauna s dragim kamenjem što joj je uvek visio o lancu oko pasa, kao ni zlatnih grivni. Od nakita je na sebi imala jedino svoj zlatni krstić na lancu oko vrata.

Dok ju je gledao kroz žicu, Amrit oseti kako ga obuzima bes. Zašto se svake godine na ovaj dan uporno oblači u odeću žalosti? Prošlo je već osam godina otkad mu je majka umrla, a po tetka Bandlinoj odeći bi se dalo zaključiti da je danas sahrana. Poželeo je da vikne kako je to smešno – takvo sećanje, takvo obeležavanje godišnjice. Bilo mu je muka od toga, od svega toga. Danas mu je prvi dan raspusta. Nije u redu, stvarno nije u redu što mora da ustane tako rano i ide na misu, a potom i na groblje. Trebalo je da ga puste da spava.

„Sine“, reče tetka Bandl zakoračivši napred, „vreme je da pođemo.“

„Hmm, dobro, tetka“, odgovorio je uljudno. „Eto me za trenutak.“

Klimnula je glavom i vratila se niz stepenice.

Istoga trenutka kad je nestala s vidika, Amrit se naslonio na mrežu i sklopio oči. Setio se kako se, prve godišnjice majčine smrti, pobunio protiv toga da ide u crkvu i na groblje. Poželeo je da mu je ponovo sedam, a ne četrnaest godina – da opet može pobesneti i odbiti da pođe. Te prve godišnjice se valjao po podu i vrištao kad je tetka Bandl pokušala da mu obuče odelo za crkvu. Na kraju se umešao njen muž, čika Laki. Iako je Amrit do tada voleo čika Lakija i imao u njega poverenja više nego u bilo koga drugog, i dalje ga se bio plašio. Čika Laki ga ne bi pustio da istera svoje. I tako, dok je čika Laki strogo stajao nad njim, on je štucao i jecao, ali se obukao. Kad je Amrit završio, čika Laki je

seo na ivicu njegovog kreveta, raširio noge i privukao ga bliže da ga očešlja. Dok je to činio, ozbiljno i važno je pričao Amritu kako nikad ne sme zaboraviti svoju majku, da je prošlost veoma bitna kako bismo se, s vremena na vreme, mogli pozvati na nju kad nam zatreba pomoć. A ako ne znamo svoju prošlost, ne možemo se na nju ni pozvati.

Kuveni se najela papaje pa se smestila na ljuljašku i zagledala u Amrita naherivši glavu. On skrenu svoj bes na nju. „Beskorsna si“, reče tiho, ljutito škiljeći. „Trebalo bi da te prosto pustim u vrt i da nabavim sebi novu minu koja će govoriti.“

Dole, u garaži, neko je pokrenuo motor automobila. Amrit izađe iz avijarijuma, zatvori vrata za sobom i dvaput proveri je li brava zaključana.

Avijarijum mu je prošle godine darovala tetka Bandl, kao poklon za njegov trinaesti rođendan. Njen blizak prijatelj i kolega, čuveni arhitekta Lisjen Lendamilaže, ima divovski avijarijum u bašti iza kuće i voli svoje ptice gotovo isto tako strasno kao što voli svoje zgrade. Amrit je od najranijeg detinjstva provodio sate u starčevom ptičnjaku. Tetka Bandl se posavetovala s Lisjenom Lendamilažeom oko izgradnje kaveza za ptice. Čika Lakiju nije dozvolila da učestvuje u troškovima ni jednim jedinim centom. Bio je to njen i samo njen poklon. Amritu i svojim dvema kćerima rekla je kako će se radovima na krovu terasa preobraziti u pravu krovnu baštu i da im je do tada zabranjeno da se tamo penju. A onda, na Amritov rođendan, kad se vratio iz škole, tetka Bandl ga je uzela za ruku i žurno ga povelala kroz vrt pored kuće pa uz stepenište. Zinuo je od čuda kad je video avijarijum pun malih australijskih papigica što su se razbrbljale i razletele na sve strane ugledavši ljude, koje su odmah povezivale s hranom.

Dok se spuštao stepeništem, Amrit pomisli kako je tetka Bandlina velikodušnost u njemu uvek budila nemir i nelagodu. Osećao je da sve što čini za njega čini zbog griže savesti. Tetka Bandl i dan-danas krivi sebe za smrt njegove majke.

Amrit je obično išao u crkvu nedeljom, na kasnu prepodnevnu misu. Crkva bi tad bivala preplavljena sunčevom svetlošću što dopire kroz kupolu iznad oltara i prozore sa strane. Jasno bi se videle razne freske: svetog Sebastijana, glave u zanosu podignute k nebu, a oskudno odevenog tela probodenog stotinama strela; Marije Magdalene kako kleči pred Hristom brišući mu noge velom svoje kose; blagonaklonog i milosrdnog svetog Antuna.

Premda mu je nedeljna misa bila dosadna, tu su bile i tetka Bandline kćerke, Selvi i Mala, pa bi se na koncu ipak lepo proveli. Selvi, punačka, lepuškasta i vedra poput svoje majke, često bi izazivala nevolje ponašajući se muškobanjasto. Cilj joj je uglavnom bio da za vreme mise zasmee Malu i Amrita. Kad bi otac Entoni kazao: „Ustanimo i pogrimo glave da primimo reči Boga, našeg Nebeskog Oca“, Selvi bi se nagla napred i prošaputala: „boge“, imitirajući sveštenika koji je tako izgovarao reč „bog“. Na to bi Amrit stao glasno disati kroz nos obuzdavajući smeh. Selvi bi odmah šištavim šapatom dodala: „Amrite, Amrite, Amrite, pogledaj kosu oca Antonija. Prava afro frizura, *nah*.“ Amritu bi se ramena počela nekontrolisano tresti, a Selvi bi, da bi ga dovela do krajnjih granica izdržljivosti, sasvim tiho, otegnuto zviznula i rekla: „Uuuu-huuu, seksi, seksi disko-popa.“ Amrit bi tad već gotovo plakao od nečujnog smeha, šapatom je preklinjući: „Ućuti, čoveče, molim te, umukni.“

Čak bi i Mala, koja je odnedavno postala veoma pobožna (i koja je sa žarom uzimala učešća u misi), izgubila izraz usrdne vernice i zakikotala se, što je za Selvi predstavljalo vrhunsku pobeđu.

Ovog ponedeljka ujutru, međutim, crkva je bila gotovo prazna. Svega nekoliko vernika je sedelo raštrkano u prednjim klupama,

a svjetla i ventilatori na tavanici behu isključeni zbog štednje struje. Izgledalo je kao da su se zbili naspram mraka crkvene unutrašnjosti iza njih. Mrak oko njega kao da je ušao u samu Amritovu dušu dok je automatski ustajao i sedao tokom litanije. S njegove desne strane, odmah pored klupe, nalazio se kip Bogorodice s rukama ispruženim u pokretu dobrodošlice kao da priziva k sebi pokorne vernike što se mole, sa osmehom na blagom, milostivom licu. Dok ju je netremice gledao, Amritove misli, koje je čvrsto držao pod kontrolom kad je prošlost u pitanju, tiho su, neopazice odlutale i on se vratio na plantažu čaja na kojoj je proveo prvih šest godina svog života.

Vraćao se kući iz škole, čeznući da što pre vidi majku nakon njihove prepodnevne razdvojenosti. Protrčao bi kroz masivnu gvozdenu kapiju u šljunkom posuto dvorište ispred bungalova na imanju, pa zaobišao kuću sa čije se zadnje strane protezao trem. Tamo bi, kao i uvek, zatekao majku. Naročito je voleo taj trenutak kad skrene za ugao, hitro preleti nekoliko stepenika i ugleda je kako sedi u svojoj stolici obučena u bež džemper i pamučne pantalone. Bujna kovrdžava kosa bila joj je pozadi vezana tamnoljubičastocrvenom ešarpom od batika vezanom na poseban način. Kad bi ispružila ruke da ga zagrlji, grivne bi joj zazveckale dobrodošlicom. Zaleteo bi se i ugnezdio u njenom naručju, obavijen poznatim mirisom kolonjske vode.

Uvek je sedela u istoj stolici od trske, koja je imala naslon u obliku raširenog paunovog repa. A ako ne bi bila tamo kad se on popne na trem, zagnjurio bi lice u jastuk udišući taj miris kolonjske vode i ne bi podizao glavu sve dok ona ne dođe.

Bilo mu je šest godina i već tada je znao kako njegova majka, prema merilima koja su određivale svetlopute i punačke zvezde sinhaleskih i tamilskih filmova, nije klasična lepotica. Ten joj je bio suviše taman, bila je premršava, nezgrapno dugih udova. Ali voleo je njene oči kojima ga je nestašno gledala ispod dugih trepavica dok su se igrali; voleo je iznenadni slap kose koji bi

joj prekrilo lice čim bi odvezala ešarpu. Na svoj način, bila je veoma lepa.

Kasnije, pošto bi mu dala da ruča, legao bi da po podne odspava na otomanu napolju na tremu. Majka bi se odmarala na drugom ležaju nedaleko od njegovog. Bio je naučio da procenjuje majčino raspoloženje prema njenom ponašanju za vreme poslepodnevnog odmora. Kad je bila opuštena, pozvala bi ga da legne pored nje dok čita časopis *Femina*, jednom rukom ga obgrlivši sklopčanog pored sebe.

Međutim, kad je bila loše volje, ležala bi sama ili bi, najčešće, ušla kroz francuske prozore u dnevnu sobu. Samo koji trenutak kasnije, Amrit bi začuo zvuke grebanja i šištanja koji prethode muzici. Stalno je iznova puštala iste dve ploče: Peta Buna i Neta King Kola, ploče njene mladosti. Kroz zvuke pesama čuo bi je kako korača tamo-amo po sobi. Ponekad bi dugim, odrešitim korakom izašla napolje na trem, kao da se nekuda zaputila. Ali stigavši do ivice, zaustavila bi se, pridržavajući desnom rukom, položenom preko stomaka, levi lakat. Dugo bi tako stajala, povremeno prelazeći dlanom preko obraza.

Amrit je znao šta je uzrok njene tuge. Otac.

Taj čovek je Amritu bio stran. Zapravo, nikad ga nije ni viđao. Kad se Amrit probudi, otac bi već bio otišao iz kuće; ručak su mu u manjerki slali u kancelariju, a večerao je u klubu. Nede-ljom je otac ostajao kod kuće, ali tada bi Amrita čuvala aja na onom delu plantaže gde su stanovali radnici, sve do pet sati, kad bi otac otišao u klub. Amrit je oca znao kao zvuk, kao glas što noću više.

Svake večeri, dok bi klečao pored kreveta i molio se, neprestano bi iznova ponavljao poslednji stih molitve kao da je mantra koja će doneti mira toj noći, mantra koja će zaustaviti očevu provalu gneva.

A kad bi se noćni zvuci ipak začuli, Amrit bi seo u krevetu, privukao kolena na grudi i čvrsto stisnuo kapke pokušavajući da ubedi sebe kako je očeva vika u stvari kijanje, a majčin sve

povišeniji ton zapravo smeh dok golica oca percetom po nosu, da njihov pas Butaja laje pred vratima zato što je izopšten iz zabave.

Docnije, već u polusnu, Amrit bi osetio kako mu se krevet uleže pod težinom majčinog tela pored njega. Svila bi se oko njega držeći ga za ruku. Mirisala bi oporo, na znoj, slično Singerovom ulju kojim je podmazivala svoju šivaću mašinu. Telo bi joj se treslo od truda da ne zaplače.

„Amrite, dete.“

Došao je k sebi i ugledao tetka Bandl kako mu pruža maramicu. Na časak je zurio u nju, smeten, a tek potom osetio da su mu obrazi mokri. Uzeo je maramicu i hitro se okrenuo da obriše lice. Vraćajući je, izbegavao je tetkin saosećajni pogled. Naglo mu se vratio sav bes na nju.

Groblje na kome je majka sahranjena nalazi se u centru Kolomba. Velika grobljanska površina podeljena je na više delova prema raznim religijama Šri Lanke. Jedan deo su zauzeli krematorijumi za budiste i hinduiste koji svoje mrtve ne sahranjuju već njihova tela spaljuju, a pepeo prosipaju u more ili u reke. Svoj deo imaju i muslimani, kao i brojne hrišćanske sekte.

Tetka Bandlin vozač Mendis parkirao je kola pred kapijom hrišćanskog groblja i ona i Amrit izađoše.

Pred kapijom su ulični prodavci na tezgama prodavali cveće, vence nevena, lotose i štapiće tamjana. Tetka Bandl je zastala kraj jedne tezge da kupi bukete cveća. Jedan je dala Amritu, koji, čim ga je uzeo, oseti prodoran miris karanfila, miris koji će zauvek vezivati za smrt i sahrane.

Ušli su u groblje i prolazili između grobova, ka mestu gde je pokopana majka. Prošli su pored grobljanskog odeljka iz vre-

mena kolonijalizma, kad su Šri Lankom vladali Britanci, gde su bili sahranjivani samo belci. Britanci su svoje mrtve sahranjivali zasebno, podalje od žitelja Šri Lanke. Taj deo groblja je oronuo i zapušten pošto potomci preminulih kolonizatora više nisu tu da održavaju grobove svojih predaka. Nekoliko nadgrobnih spomenika koji još stoje uspravno do te mere su obrasli mahovinom da je nemoguće pročitati šta je na njima uklesano. Većina nadgrobnih kamenova se, međutim, raspala pod dejstvom tropske vrućine i vlage. U visokoj travi leže samo njihovi delovi s prezimenima kao što su *Smit*, *Berkli*, *Vudson* – sa imenima koja su nekad pripadala nečijem ocu ili majci ili detetu ili bratu ili sestri. Na jednoj krhotini su reči *Mnogo voljeni* uokvirene uklesanim ružama. Na drugom kamenu je pak samo reč *Majka*. Dok su hodali kroz travu visoku do kolena, Amrit je bio ubeđen da koračaju preko grobova.

Stigavši do majčinog groba, videli su kako su trava i korov narasli u visini bedema. Cveće koje je tetka Bandl položila kada je bila ovde pre mesec dana postalo je smeđe, sparušilo se i smežuralo. Na susednoj parceli je neko nedavno sahranjen, a na nadgrobnom kamenu je bio datum *Jula 1980*. Grumenje zemlje je razbacano po majčinom grobu.

„C-c-c!“ Tetka Bandl je ljutito cuktala jezikom. „Plaćam čuvarima groblja da ga održavaju, a vidiš da ništa nisu uradili.“

Klekla je i počela čupati korov i travu. Amrit joj nije pomogao. Samo je stajao odvrativši lice od groba, sa željom da se to mučenje već jednom završi.

Kad je tetka Bandl konačno bila zadovoljna stanjem groba, dala mu je znak da klekne kraj nje kako bi zajedno izmolili krunicu. Kad su završili, Amrit se podigao na noge i otriaso bele pantalone isprljane zemljom.

„Amrite?“

Podigavši pogled, video je kako ga tetka Bandl posmatra s mešavinom brige i nade. I pre nego što je progovorila, znao je šta će reći. Svake godine mu postavlja isto pitanje.

„Sine, zar se uopšte ne sećaš svoje majke?“

Odmahnuo je glavom.

„Ne sećaš se ni kad sam te posećivala na imanju?“

Ponovo je odmahnuo glavom izbegavajući da je pogleda.

Kasnije, dok su se vraćali prema kapiji, Amrit je nekoliko koraka zaostajao za tetka Bandl. Osećao je neko čudnovato gorko zadovoljstvo što je pred njom poricao da se seća.

2.

Tetka Bandl

Pa ipak su se Amritu vratile misli, njegove izdajničke misli, kao da se bune protiv pakosti nanete tetka Bandl, vratile su se i donele mu sećanje na onaj dan kad je prvi put čuo njeno ime.

Jednoga prepodneva se vratio iz škole i, kao i obično, zatekao majku u njenoj stolici od trske, kako s rukama iza glave gleda put dalekih planina.

„Amrite.“ Spustila je ruke i okrenula se ka njemu. „Danas sam dobila pismo, dušo. Od jedne stare prijateljice iz Kolomba.“ Podigla je list tanke, plave hartije i pozvala ga rukom da priđe.

Zavirio je u pismo, nesposoban da odgonetne kitnjaste škra-botine. Majka se jedva primetno osmehnula. „Moja drugarica je oduvek imala užasan rukopis.“ I počela je da čita pismo.

Draga moja Aša,

Sad sam stručnjak za uređenje enterijera i radim s čuvenim arhitektom Lisjenom Lendamilažeom. Preuređujemo jedan stari zemljoposrednički bungalov u hotel, nedaleko od mesta u kom ti živiš. Baš bi bilo lepo da se nađemo i prisetimo dobrih starih vremena. Nadam se da ih se još sećaš. Što se mene tiče, nikad ih nisam zaboravila. Odsešću

u obližnjem pansionu i čekaću da mi se javiš telefonom pre nego što ti dođem u posetu.

Voli te

Bandl

Amrita je iznenadio zvanični ton pisma. Nečuveno je da iko, a kamoli stara prijateljica, čeka telefonski poziv u posetu. Kad idu u posete, ljudi nikad ne telefoniraju niti zakazuju viđenja, već obično samo svrate nenajavljeni. A i to njeno čudno ime. Bandl. Kao naramak drva za vatru ili svežanj novina.*

„Ami, zašto se ona tako čudno zove?“

„Pravo ime joj je Beatris“, odgovorila je majka sa osmehom, „ali bila je tako vesela beba da su je roditelji nazvali Zavežljajem radosti, a potom samo Bandl.“

„Zvuči baš veselo, ami. Hoćeš li joj telefonirati?“

Majka je presavila pismo. Podigla je njegov tanjir s pirinčem i karijem, koji je na stolu stajao ispod zaštitnog pokrivača protiv muva, i desnom rukom počela da deli hranu na zalogaje. „Amrite, ti si sada veliki dečko, imaš šest godina. Zato ću ti reći neke stvari koje moraš shvatiti. Tvoj otac... on je veoma ljubomoran čovek. Ne voli da me ljudi posećuju. Uopšte mu se to ne sviđa. Ubrzo pošto smo se venčali, ja... prekinula sam sve veze sa tetka Bandl da bih njemu udovoljila, iako mi je ona najdraža prijateljica i drugarstvo s njom najstarije. Štaviše, Bandl i ja smo nekad bile kao sestre. Naše porodice su bile prve komšije i odrasle smo zajedno. Bile smo nerazdvojne čitave...“ Zagledala se u daljinu. Oči su joj bile kao veliki vlažni, tamni kamenovi kakve je Amrit vadio iz potoka.

Povukao ju je za rukav ne bi li je prenuo iz žalosti. „Kad ste bile devojčice, ami, čega ste se najradije igrale?“

* Engl.: *bundle* – bala, rukovet, smotuljak, svežanj, zavežljaj, naramak, snop. (Prim. prev.)

Malo je porazmislila o njegovom pitanju. „Najbolje smo se provodile kad smo na raspustu išle u Sanasumu, u letnjikovac moje porodice.“ Osmehnula se, zadubljena u sećanja. „Bože, kakve smo sve prekrasne pustolovine Bandl i ja tamo doživljavale! Znale smo da spakujemo ručak i pođemo na izlet daleko planinskim stazama. Ako bi nam postalo pretoplo, samo bismo se skinule u kupaće kostime i kupale se u planinskim rečicama na koje smo nailazile. Ponekad, dok bismo jele u polju, dolazili bi jeleni na pašu. Bilo je čarobno. Sve je u Sanasumi bilo čarobno. Kuća je podignuta na visoravni okruženoj planinama. Pogled je dosezao kilometrima naniže. A odmah pored Sanasume, niz obronak je tekla rečica koja je mestimično, u slapovima, prelazila u vodopad, jezerce, pa ponovo vodopad. Sate smo provodile u tom jezercetu.“

„Voleo bih da vidim Sanasumu, ami.“

Majka je uzdahnula. „Možda jednog dana, sine. Možda jednog dana.“

Pružila je ruku i prinela mu tanjir.

Amrit možda nikada ne bi upoznao tetka Bandl, i čitav život bi mu bio drugačiji, da oca nisu neočekivano pozvali u Kolombo na sastanke Direkcije za uzgoj čaja Ministarstva poljoprivrede. Bio je odsutan nedelju dana.

Amrit je lepe vesti čuo od aje Selame kad je došla po njega u školu. Obuzela ga je radosna neverica koja nije popuštala, i čim je stigao kući, trčeći je zaobišao kuću i zatekao majku kako ga čeka na stepenicama trema, sa istim srećnim izrazom lica.

„Amrite!“ Podigla ga je i zavrтела oko sebe pa onda spustila. „Imam jedno iznenađenje za tebe.“ Zgrabila ga je za ruku i pvela pored trema.

Bašta im se sastojala od uskog pojasa cveća koji se strmo spuštao i prelazio u travnjak. Na sredini travnjaka, Amrit je ugledao izletnički ručak postavljen na asuri prostrtoj po travi.